

Dalt, xiquet Hare Krsna. Baix, membres de la secta Alfa-Omega.

MALALTIA D'UNA ÈPOCA DE CRISI

El perill destructiu de les sectes

La proliferació de sectes amb les creences més diverses és un problema creixent arreu del món occidental. L'administració espanyola, tanmateix, no fa res per controlar-les.

Pep Rodríguez *

Al maig del 68, centenars de pintades deixaren la marca en uns murs molt poc habituats. Una era molt simptomàtica, i deia: «Déu ha mort, Marx ha mort i jo no em trobe molt bé darrerament». Palesava un fet fonamental, el ja evident fracàs de les religions i dels sistemes polítics com a mitjans per a assolir la seguretat individual. Això era un dels més importants factors de la crisi social. Per a l'ésser humà, el començament d'un drama psicològic d'imprevisibles conseqüències. Tots els humans tenim, en la base de la nostra personalitat biològica, el que podríem denominar «pulsio religiosa», entesa com a necessitat «d'absolut», com a

element bàsic per a assolir la seguretat individual. Aquesta característica no és només pròpia dels homes, també ho és de tots els primats, especialment els terrestres. Aquesta «pulsio religiosa», que en un grup de mandrils crea les estructures «socials» i fa que tots els membres obeequen i adoren el subjecte Alfa (etològicament es denomina així el mascle dominant, el líder), és la mateixa que entre els humans possibilita idèntiques relacions de submissió. L'única diferència està en les facultats intel·lectuals de l'home, capaç d'abstracture i de crear intangibles. Capaç d'inventar «subjectes Alfa» molt més forts i poderosos que l'Alfa (líder) humà. Crea així ideologies, mites, déus, i amb ells es tanca un cercle. L'ésser humà és condicionat, programat, biològicament per a sentir-se més segur com més dissol la pròpia individualitat en un «absolut», una veritat i una autoritat no sols inqüestionables sinó investida amb tot el poder que permet concedir o llevar salvació, és a dir, seguretat.

D'altra banda, el representant humà d'aquest «absolut» —ja siga religiós o polític— aconsegueix amb el seu càrrec el poder de dominar uns humans que «necessiten» ser dominats. Es tanca així el cercle de l'obediència cega, del fanatisme.

Quan, pels motius que siga, els canals històrics, a través dels quals s'havia canalitzat la pulsio religiosa, perden la credibilitat, també perden el poder redemptor i deixen l'humà sotmès a la més dolorosa de les inseguretats.

P. RODRÍGUEZ

L'educació social no ha fet sinó enfortir aquesta necessitat, per mitjà de pautes de «sociabilització» neurotizants, tendents a fer que, de forma convulsiva, es tendesca a obeir qualsevol figura investida de liderat. Com més gran siga el carisma de l'«autoritat», major serà l'obediència irracional que despertarà. Afegim-hi que la contrapartida de la llibertat és assumir el risc a equivocar-se, i que això genera un canal d'angoixa, dolorós, psicològicament parlant, en major o menor mesura en funció de la personalitat de cada individu. La solució «fàcil» per a obviar aquesta angoixa és buscar sotmetre's a una autoritat suficientment poderosa.

Actualment, totes les estructures socials ja han demostrat de sobra el seu fracàs o es debaten en una profunda crisi interna. No se'n salva ni la mateixa institució familiar. I, quan els «canals històrics» d'obtenció de seguretat fracassen, es tendeix a la recerca de «canals substitutius». Tots ells amb el denominador comú de ser estructures molt jerarquitzades i de les quals sobreix un líder clarament marcat. La mateixa «pulsio religiosa» subjau en la personalitat de qualsevol individu integrat en una estructura totalitària (política, social, o religiosa, de qualsevol signe). Només molt particulars condicionants i desencadenants sociològics determinen tan distintes actituds. En tots ells hi ha la recerca de la seguretat mitjançant la instrumentalització d'un concepte divinitzat, elevat a la categoria inaccessible de «veritat absoluta», i a la sacralització d'enormes parcel·les de la vida quotidiana. El feixisme, per posar-ne un exemple, és més un mecanisme de defensa, davant l'agressivitat d'un medi social que ha perdut els seus «canals històrics» de seguretat, que no un sistema polític. És una resposta visceral, irracional; per això resulta tan perillós quan assoleix un poder polític real. Són nombrosos i variats els «canals substitutius» que, especialment des dels seixanta, han entrat a competir en el mercat de les seguretats, com ara les sectes.

Lògicament, els qui més pateixen l'agressivitat de l'actual crisi, i els més indefensos contra ella, són els joves. Arribats a un món amb «valors» que canvien massa de pressa com perquè puguin aportar parcel·les de seguretat, punts de suport de la perso-

nalitat. Encastats en un món de «llibertats» on ningú no els ha ensenyat a ser lliures, però on, en canvi, tots els exigeixen responsabilitats. L'angoixa, agreujada pel fet de no tenir ni les més mínimes perspectives de futur clares, és cada dia més forta. Per això, cada dia més, la joventut ha anat fugint cap a la droga, el passotisme, o ha adoptat fugides sectàries. No és casualitat que cada dia hi haja més joves que s'afilien visceralment a les més diverses sectes o que s'integren en estructures militars feixistitzants o nazis. La societat no els ha deixat més alternativa que la fugida cap al fanatisme. Encara que, al capdavall, als adults, no els va molt millor. La política internacional i les grans religions estan agafant viaranyes que condueixen a les noves croades. El «conservadorisme» —terme molt més ampli que el que es contraposa políticament a l'esquerra— va convertint-se

de «sectes destructives», són un perill molt real. Per als adeptes, per les tècniques neurofisiològiques (llavat de cervell) que empren en l'adoctrinament per a despersonalitzar-los i així poder-los utilitzar com a mà d'obra gratuïta per a l'enriquiment dels líders sectaris; tècniques que, és clínicament demostrat, condueixen a importants alteracions patològiques en el psiquisme dels adeptes. D'altra banda, suposen un potencial —en alguns casos ja real— perill per al medi social on es desenvolupen, pel fet de ser focus de patologització més o menys importants. Els adeptes de «sectes destructives» han estat convertits en robots disposats a realitzar qualsevol acció que el líder els ordene; i hi ha la preocupant «casualitat» que molts dels líders sectaris tenen una estructura de personalitat paranoide: són psicòpates amb un alt índex d'intel·ligència, un enorme poder

P. RODRIGUEZ

de mica en mica en fanatisme. Som en un moment social crucial i molt perillós per a tota la humanitat. Tota crisi sempre genera fanatisme. I una crisi agonitzant, resta de passades i mal guarides ferides, és doblement perillosa. Recordem el fenomen del nazisme i les seues conseqüències. Una espiral d'irracionalitat que arribà a amenaçar el món i que havia nascut, molt pocs anys abans, de la mà d'un grupuscle de joves inspirats per l'ideari de la secta esòterica Thulé. N'eren membres Hitler, Hess, Himmler i d'altres dirigents nazis. Es pogué desenvolupar perquè trobà una societat fonamentada angoixada i necessitada d'«absolut». Avui tornem a caminar de pressa cap a aquell brou de cultiu.

Algunes sectes, les que qualifique

de seducció i un enorme cabal d'energia controlat pels seus deliris. És a dir, fora de tot control racional i humanament previsible. Les agressions a la societat que els rodeja són una característica sectària massa habitual per a considerar-les una simple anècdota.

El vocable «secta» és avui present en tots els mitjans de comunicació, i freqüentment unit a comportaments no massa clars, sinó clarament delictius. Els grups sectaris tan sovint esmentats són multinacionals en gran part, nascuts molts en la dècada dels seixanta. I, «casualment», una bona part d'ells van nàixer o es potenciaren als Estats Units i són dirigits per nord-americans. Cal buscar-ne la causa en els interessos sòcio-polítics dels poders fàtics dels EUA. No tant en

la gènesi —el mercat de la crisi n'era a la base— com en la potenciació i l'explotació. La CIA, amb projectes com el MkUltra i d'altres, patrocina un dinamitat gradual de la força juvenil que exigia un canvi social i polític. Amb un estudiat pla de *marketing*, es comença a vendre a la joventut la «possibilitat alliberadora» d'usar drogues i «trobar-se a si mateix» en l'orientalisme. Es posà de moda la mística de la fugida de la realitat. Molts milions de dòlars —aportats des de la cúpula del poder financer— conjuraren el perill d'un canvi social, i ens han deixat amb els solls de l'operació. L'auge de les sectes en fou una de les peces importants. Algunes, a més, s'han emprat —o encara s'empen avui— com a tapadores per a activitats polítiques o científiques amb fins estratègics (l'estudi de les possibilitats del control humà a través del llavat de cervell n'és una); la secta Temple del Poble, protagonista del carnatge de Guyana, és un exemple de grup teledirigit des del MkUltra. Amb la potenciació político-financera les sectes cresquen ràpidament, amb les víctimes de la crisi social. Prompte s'expandiren per tot el món. Europa n'era el gran mercat. Començaren a instal·lar-se a Espanya en 1971 i han anat creixent progressivament. De les «sectes destructives» que actuen avui a Espanya (unes quaranta), un seixanta per cent sorgiren abans de la mort de Franco.

La dinàmica de desenvolupament del grup està en funció del desenvolupament de la psicopatologia del líder; per això, grups que ahir eren sectes innòcues s'han convertit en «destructives» (i subratlle que en el concepte «destructiu» no intervé el contingut doctrinal de cada grup, sinó els mètodes d'adoctrinament). La desaparició de la dictadura només va significar la possibilitat de legalitzar les sectes ja existents i les venidores. En contrast, com a tot Occident, la gravetat de la crisi fa augmentar dia a dia el nombre d'afiliats. Calculeu que, actualment, a Espanya, al voltant d'un dos per cent de la població és directament afectada per alguna «secta destructiva».

Una tal quantitat d'afectats no significa que l'administració se'n preocupi. Ben al contrari, es boicotegen les iniciatives de tots els funcionaris, pocs, que han intentat investigar el problema i encarar-lo obertament. No m'atreveixo a dir que les sectes serveixen el govern, però, en la pràctica, el govern serveix les sectes. Impedint

P. RODRÍGUEZ

P. RODRÍGUEZ

A l'altra pàgina, un festival de Hare Krsna. Dalt, Moonis orant en «terra santa» a Barcelona. Baix, adeptes d'Omkarananda Swani.

que se les investigue, oposant-se negligentment que se'ls apliquen les legislacions en vigor per a la resta dels ciutadans, estan donant un tracte de favor a grups que persegueixen el lucre, transgredint —ostentosa, en molts casos— la legalitat. El fet que el Ministeri de l'Interior amuntegui en la seua panxa congestionada centenars de documents i denúncies contra diverses sectes i no faça res per intervenir-hi, ni passe documentació a uns altres departaments, és una clara mostra de la política de «seguretat ciutadana». Així, mentre que en Interior un determinat grup sectari és qualificat de «neonazi», l'Àrea de Joventut de l'Autonomia madrilenya —a la qual no s'ha facilitat la necessària informació— en subvenciona les activitats. Una «genialitat» que té una bona pila d'altres exemples. És una fal·làcia —a què s'aferren alguns funcionaris per justificar una injustificable manca de zel— dir que no hi ha lleis per a controlar les sectes. Sobra instrumental jurídic de tota mena per a abordar el tema; el que manca és voluntat política i jurídica d'aplicar-les. Així, en la situació actual, l'administració protegeix els excessos de les «sectes destructives» i afavoreix l'esclavització dels membres. Per contra, impossibilita tota

defensa per part de les víctimes. Aquesta és la solució real; només a Catalunya —on bona part de la població i un important sector de l'administració s'han conscientiat del problema— hi ha possibilitats, a curt termini, per a una política coherent. Per això, les «sectes destructives» comencen a traslladar els seus quaters generals fora de Catalunya. A la resta d'Espanya poden actuar impunement (amb més impunitat, hauríem de dir). Madrid les protegeix i els ofereix més adeptes cada dia. El País Valencià i Andalusia són dos importants camps de reclutament que assoleixen més rellevància en la mesura que es dificulta el negoci sectari a Catalunya, on començaren i s'enfortiren gran part de les sectes. Ens trobem, doncs, davant d'un problema importantíssim, tant o més que el de la droga, i una administració inoperant, que es nega a fer-li front, malgrat que altres governs ho fan des de fa anys i que fins i tot el Parlament europeu ha pres cartes en l'assumpte. Abans es podia dir que no érem a Europa. ¿Què s'hi al·legarà ara? ¿Incompetència? □

* Autor dels llibres *Esclavos de un mesías* i *Las sectas hoy y aquí*.